

2011. január 8. - **De ha már ez nem jött össze, próbáljunk meg szembenézni a nőiségünkkel.**

Ismerkedjünk meg a testünkkel. Először is a vaginánkkal. Beszéljünk róla. Aztán beszéljünk a testünkről, a nagy hasunkról, a kis mellünkről. Meddig vagyunk hajlandók elmenni, hogy elérjük a vágyott tökéletességet? Gimnasztika vagy mellműtét? Bulimia vagy fogyókúra? És beszéljünk a kamaszlányokról is. Hogy hogyan élnek a világ különböző pontjain, milyen alaptalan és megalapozott félelmek gyötrik őket. A Nyitott Könyvműhely díszkötésben adta ki A vaginamonológok szerzőjének három könyvét, köztük a színházban is bemutatott mű eredeti vágatlan változatát is.

Eve Ensler neve már Magyarországon is ismert. A vagina monológok első változata 1996-ben látott napvilágot Amerikában. Nálunk néhány évvel később Bozsik Yvette vitte színre, majd a Pécsi Harmadik Színház is a műsorára tűzte. Megjelent hangoskönyv változatban is.

Most a Nyitott Könyvműhely megjelentette A vagina monológok "vágatlan változatát". A kötet kiegészült az azóta útjára indított, nőket érő erőszak ellen kampányoló V-nap történetével is. A monológok 200 interjú alapján készültek. A technika a következő: Eve Ensler nem egyetlen interjúból állítja össze a monológot, hanem több interjúból hoz létre egy merőben új, irodalmi igényű szöveget.

A monológok mindegyikének középpontjában a vagina áll, szó esik a szőről, a menstruációról, a szexről, a megerőszakolásról, a tamponról, a maszturbációról, a szagáról, az orgazmusról, a leszbikusokról, a szülésről, a transzszexualitásról és még sorolhatnám. A témák mindegyikéről egyes szám első személyben esik szó, ezáltal közelebb kerül hozzánk a téma - és nem utolsósorban rögtön elő is adható a színpadon. (Kezdetben Eve Ensler játszott minden szerepet, később csatlakoztak csak hozzá ismert színésznők.)

A darabot sikere ellenére rengeteg támadás érte szülőhazájában, attól kezdve, hogy negatív színben tünteti fel a férfi-nő viszonyt, egészen addig, hogy miért interjúvolt meg egy hatéves kislányt a nemi szerve szagáról, hiszen ez sérti a személyiségi jogait. Kolonialistának bélyegezték, miközben támadták katolikus és protestáns oldalról egyaránt. Talán az egyik legvitatottabb rész az, melyben egy 16 éves kislányt, akit korábban megerőszakoltak, elcsábítja az egyik szomszédnőjük (itt meg lehet hallgatni az inkriminált részt). A 24 éves nő alkoholt itat a kislánnyal, úgy oldja fel. Jó néhányan erőszaknak érzik, amit a lánnyal tesz - és nem értik, miért esik ez más megítélés alá, mint amikor egy férfi csinálja ugyanezt.

Eve Ensler végig kérdezett ugyanarról a dologról egy csomó nőt, majd a kérdéseit (például Mi lenne a vaginád, ha beszélni tudna?) kihagyva, a válaszokat formálta irodalmi szöveggé. Számomra jóval hitelesebb lett volna az egész, ha az összeollózott monológok helyett a valódi válaszokat olvashatnánk, és nem lógna ki annyira a lóláb - a didaktikus szándék.

Az átkötő szövegekben megdöbbentő dolgokat olvashatunk "vaginatények" címszóval, megtudhatjuk például, hogy a női nemi szervben kétszer annyi idegvégződés van, mint a férfiban. De azt hiszem, attól, hogy számtalanszor kimondjuk azt a szót, hogy vagina, még nem változik meg semmi.

A Tökéletes testek soványka kötete úgy született, hogy Eve Ensler nem volt megelégedve a hasával. Szerinte túl nagy. Hogy lefogyjon, nem eszik kenyeret, helyette utazgat a világ különböző pontjaira, és a testükről beszélget különböző nőkkel. Ebben a kötetben dialógusok is szerepelnek, nem csak monológok. Itt a monológok valódiak - legalábbis nem derül ki, hogy ne így lenne. Hírességek is nyilatkoznak, nemcsak névtelen arcok, Isabella Rossellini például elmondja, hogy a Lancôme cég azért vált meg tőle, mert egy idő után ő feltűnőbb lett, mint a

termék, amit reklámozni kellett volna. (Hogy őszinte legyek, nem értem, ez pontosan mit takar, de így szerepel a könyvben. Erős a gyanúm, hogy a fordításon lett volna még mit csiszolni.)

Vagy azért, mert betöltötte a negyvenet?

A kötetben nekem a legjobban az illusztrációk tetszenek, ugyanilyen grafikák találhatóak a díszkiadás másik két tagjának borítóján is, de csupán ebben a kötetben szerepelnek a rajzok belül is. Sehol nem bukkantam a nyomára, hogy ki az alkotó.

A sorozat harmadik darabja, az Érző lelkek a tizenévesek világát mutatja be. Megint összeollózott, "irodalmi" szövegekből építkezve. Ezekkel a szavakkal kezdődik: "Drága Érző Lelkek! Tudom, kik vagytok." - Merész mindenestre. Jóval több benne az összefoglaló kérdés, mint A vagina monológok-ban (Miért rossz lánynak lenni?, Mit szeretnék elmondani anyámnak?, Milyen a jó kislány?, Mi okoz örömet?). Emellett konkrét személyekkel is megismerkedhetünk, egy lánnyal, aki nagyon szeretne beletartozni egy bandába, de nem nagyon megy neki. Egy lánnyal, aki teherbe esett, és nem tudja, mit csináljon a babával. Egy kínai munkáslánnyal, aki a Barbie-gyárban dolgozik. Egy kongói lánnyal, aki túlélte a szexrabszolgaságot. A főszöveget most is tények kötik össze, szintén a döbbenet jegyében. (Amerikai tények, teszem hozzá rögtön, amelyek érdekesek számunkra, de sokat nem mondanak.)

A vagina monológok színpadon érdekesebb, mint könyvben. A könyvet talán serdülő lányunk kezébe adhatjuk, hogy mélyedjen bele, és az elolvasása után elbeszélgethetünk vele a kötetben felvázolt problémákról. Hasonló funkciót tölthet be az Érző lelkek is. A Tökéletes testek még erre sem nagyon alkalmas, de azt el kell ismerni, a három kötet jól mutat együtt a polcon.

Jolsvai Júlia

Eve Ensler drámaíró, performer és emberjogi aktivista. 1953. május 25-én New Yorkban született. . Legsikeresebb műve A vagina monológok, melyet több mint 48 nyelvre lefordítottak és 140 országban állítottak színpadra, film is készült belőle. Írt politikai memoárt, szerkesztett a nők elleni erőszakról szóló antológiát, mozgósított sztárokat. Rendszeresen publikál különböző magazinokban, 2010-ben az egyik cikkében megemlítette, hogy méhrákja van. Azt is interjúban mondta el, hogy gyermekkorában apja fizikailag és szexuálisan is bántalmazta. 23 évesen örökbe fogadta az akkor 15 éves, mára színészként ismert Dylan McDermott-ot.